

CHAPO-UÂNNA AṬANGA CHHIATNA

CHÂNGVAWN: “Ani chuan hunte leh hunbîte a ti danglam a; lalte a sawn bo va, lalte a tungding a; mifing hnênah a finna a pê a, hriat thiamna neitu hnênah hriatna a pê a,” (*Daniela 2:21, NKJV*).

SABBATH CHAWHNÛ

February 1

Chhiar Tûr: *Sâm 96:5; Thuhritlu 8:11; Daniela 5; Rome 1:16–32; Kolosa 1:15–17; Thupuan 14:8; 17:4–6.*

DANIELA 5-ah hian, Pathian Thûin mihring chapo-uânna hian chhiatna râpthlâk tak min thlen thîn a ni tih entîrna awmze nei tak min pê a. Nebukadnezzara pawh khân inzir fin nân hun rei tak a hmang a, a zir chhuak vê ta ngê ngê a lâwm kan ti pawh a ni thei e. A tupa, Belshazzara erawh kha chu chutianga a ni vê lo. Lal ina hlimhlawp bâwl vêl nân tempula bungbêl thianghlimte hmangin an tibawlhhlawh zo va. Chutianga bungbêl thianghlim hman bawlhhlawhna chu Pathian chona leh Amah Pathian ngêi beihna a tling a ni.

Chutianga chuan, Belshazzaran a bawhchhiatna no chu a tikhat a, Pathian biak bûk lungphûm nêl lama beitu ki te tak tê (*Daniela 8 en la*) chêt dân ang deuh kha a ni. Belshazzara lalna chhuhsakin, Pathianin tâwpna huna A mîte hmêlma chung a thil a la tih tûr chu a lo entîr lâwk a. Daniela 5-a a thil sawi hi

kum B.C.539-a Medo-Persia sipai laka Babulon tlâwm zâna thil thleng a ni. Daniela 2-a hrihl lâwk angin rangkachak chu tangkaruân a luahlân a. Hetah pawh hian khawvêl thilthleng chungah Pathianin thû a nei tih finfiahna kan hmu leh ta a ni.

SUNDAY

February 2

Belshazzara Ruâi

Daniela 5:1–4 hi Daniela 1:1, 2 nêh chhiar zawm la. Eng thil tha lo tak nge Belshazzara khân a lo tih? Engtin nge a nungchang dik tak a târlan? A chêt dân leh Thupuan 17:4–6 khaikhin la. Thil inzûl deuh engte nge i hmuh theih?

Lal khân zu in nân Jerusalem tempula bungbêl thianghlimte chu hmang tûrin thû a pê a. Hêng thilte hi Nebukadnezzara Jerusalem tempul aţanga a lâk an ni a, ani kha chuan a pathian inah a dah mai a; chû chuan bungbêl thianghlimte chu eng emaw chenah zah derna tal a nei tih a entîr. Mahse, Belshazzara kha chuan chûng bungbêl thianghlimte chu hman bawlhhlawh theih dân ber tûrin zu in nân a hmang ta a ni.

Bungbêl thianghlimte hmanga an in lai ngêiin, Belshazzara puipâte chuan “rangkachak te, tangkarua te, dâr te, thing te, lung tea siam pathiante chu an chawimâwi dur dur” (*Daniela 5:4, NKJV*) a ni. Thil chi ruk târlan a ni kher hi thil chhinchhiah tlâk tak a ni. Babulon mîte khân nambar paruk bî (*sexagesimal system*, nambar 60 behchhan) hi an hmang a, (keinin tûnlaia sâwm bî, *decimal system* kan hmang ang hi an ni vê lo). Tichuan, Babulon pathian chi ruk chuan an pathian bikim, Babulon sâkhaw kalhmang famkim chu a entîr a ni.

Thil ngaihnawm tak chu, a tâwpa hlum âia thing lo lang tih loh kha chuan Nebukadnezzara mumang milima thîr chi hrang indawt ang a ni tlat mai kha a ni. Mumangah khân, lung kha a lo lang hnuhnung ber a; milim siamna hmanruâte zînga lung khân

khawvêl lalramte chungâ Pathian rorêlna a entîr a (*Daniela 2:44, 45*), chu chu Babulon khân a entîr leh chiah mai.

Hê ruai ðehna thil vêl hian Thupuan bû-a târlan tâwpna-huna Babulon min hriattîr a. Belshazzara angin, tâwpna-hun Babulon hmeichhia pawhin rangkachak no kengin, a uain chu hnamte a intîr vê dâwn a ni. Tawngkam dang chuan, thurin dik lote leh chibai bûk dân kalhmang dik lo chu hmangin, tûnlai Babulon hian khawvêl chu thil ða lo lamah a hîp mêk a (*Thupuan 17:4–6*), a chungah rorêlna a lo thleng thuai dâwn tih a Chiang. Eng nî-ah emaw chuan hremna a la tuâr ngêi ang.

Engtiang kawngtein nge kan khawtlâng nun hian Pathian Thûa thutak hi zah lo taka a chêt? Engtin nge chutiang a tihnalakah chuan, a rûk deuh hlek pawh ni se, kan inthiar fihlîm theih ang? In chhâna Sabbath class-ah inrawn keng dâwn nia.

THAWHTANNI
Sâwm Loh Inlêng

February 3

Daniela 5:5–8 chhiar la. Eng thil nge lo thleng a, engati nge khati khân lalin a tih? Engtiang kawngtein nge hei hi Daniela 2 nêna inzul deuh a, engati nge a inan deuhna tak chu a pawimawh? (*Sâm 96:5; Kolosa 1:15–17.*)

An harsatna tawh hmasaka Nebukadnezzara tih dân (*Daniela 2:2, Daniela 4:7*) ang khân, Belshazzara pawhin arsi chanchin zir mî te, Kaidai hote leh âienthiamte chu thuziak mak tak hrilh fiah tûrin a kohtîr a. Theihtâwp an chhuah duh nân tiin lal chuan namên lo va duhsakna vûr a tiam bawk a: 1) puan dumpâwl, hmânlai hunal leh mi lianten an sin ang rawng (*Estheri 8:15*); 2) rangkachak khâidiât hian dinhmun sâng taka ding tih a entîr (*Gen. 41:42*); leh 3) lalram chhûnga rorêltu pathumna dinhmun a ni. Lâwmmann pathumna hian khatih lai hun Babulon dinhmun dik

tak a târ lang a. Belshazzara kha a pa, Nabonidus-a âiawha rorêltu a ni a, chuvângin dinhmun pathumna chiah kha a hlui thei a ni. Lâwmmann dawn târ chu lo îtawm viau pawh ni se, an mifing hote chu an hlawhchham Chiang leh hlê a ni.

Sual a tih nasat tawh nâka laiin, lal khân hmun dik lo-ah finna a'n zawng leh mauh mai a. Babulon mi thiamten thuchah awmzia an hre chhuak thei lo. Anmahni tawng hman, Aramaic-a ziah chu a ni nân, a awmzia an hre thei sî lo. Hei hian zâwlnei Isaia hmanga Pathianin a lo sawi kha min hriat chhuahtîr âwm e: “An mi finge finna chu a boral tawh ang a, an mi bengvârte hriatna chu thupin a awm tawh ang” (*Isaia 29:14*, NKJV). Hê thû vêk hi tirkoh Paulan hetiang hian a lo sawi chhâwng vê leh a: “Mi finge chu khawiah nge? Lehkhaziaktu chu khawiah nge? Hêkhawvêla hnialtu chu khawiah nge? Pathianin khawvêl finna hi âthlâk a ni tih a hriattîr lo vem ni? Pathian finnaah chuan khawvêlin finna hmanga Pathian an hriat theih loh hnûin, thu hril âthlâk hmanga a ringtûte chhandam chu Pathianin thâ a ti hlê sî a,” (*1 Korin 1:20, 21*, NKJV) tiin.

Thutak thenkhat hi chu an pawimawh êm avângin mihringin mahni maia hrilh fiah lo tum mai châ pawh a ni lo. Chutianga a nih avâng tak chuan, Pathianin hêng thutakte hi kan hnênah a puâng chhuak ta zâwk a ni.

Thil thleng thuai târ ngaihtuahin, khâng lâwmmante khân eng hlutna vak nge an neih chuân ang ni? Khâ khân khawvêl thil ral leh mai târ chungchâng leh, kan thil tihna apianga chatuan thlîr chung a ti zêl târ kan nih chungchâng eng nge min zirtîr târ ni ang?

THAWHLEHNÍ
Lalnû A Lo Lût

February 4

Daniela 5:9–12 chhiar la. Lal pawhin a lo hriat vê tawh âwm tak, Daniela chungchâng eng nge lalnû khân a sawi? Daniela kha a awm vê a ni tih pawh a hre lo ni âwm taka lantîr thei eng nge a sawi?

Banga thuchah mak tak inziak avânga an ruâi ðeh an buai viâu tâkah chuan, lal mangang hnêna thil tih dân tûr hrih tûrin lalnû chu a lo kal a. Ani chuan lal hnênah Daniela chungchâng, ani chu Nebukadnezzara hun laia mumangte leh thurûkte hrih fiah ðhîn a nih thûte a hrih a. Belshazzara kha a pû anga fîng chu ni se, chû thuziak mak tak awmzia chu engtianga hriat theih tûr nge tih a hre mai tûr a ni. Lal tân khân tihngaihna a hriat ngang sî loh avângin lalnû lo chêt khat a ngai a. Thu ziak mak tak hrih fiahsak theitu lalram chhûnga awm chhun a hriat loh thû-ah, lalnû thu sawi kha lal tân chuan zilhna thû ang a ni. Daniela chungchâng pawh hetiang hian a hrih nghâl a:

Zâwnei chuan Pathian Thlarau Thianghlim a nei a, êng leh hriat thiamna leh chunglam finna, rilru ðha fawr bîk, hriatna a nei bawk a; mumang hrih fiahna te, thu khirh leh thu har chinfel theihna te pawh amahah a awm; Nebukadnezzaran ani chu dâwivaihthiam te, âikaihthiam te, Kaldai mî te, âisânthiam te hotuah a siam a ni,” (*Daniela 5:11, 12*) tiin.

Hetah pawh hian, eng vânga Belshazzara khân Daniela a hlamchhiah tlat kha mak kan ti lo thei lo. A chhâna chu kan hmu nghâl mai lo nân, Daniela khân a lal kum thumna thlengin rawng a bâwl a (*Daniela 8:1, 27*); mahse, hetih hunah hi chuan a châwl tawh a ni ngei ang. A chhan pakhatat chuan a upat tawh vâng a ni thei a. Ani kha kum 80 bâwr vêl a ni tawh ang a, lal khân upate chu ðhalai zâwkte hmangin a thlâk a ni thei. Chû bâkah, Daniela Pathian hnêna inpêk a duh loh avângin amah Daniela nêl lam khân a haider lui deuh pawh a ni thei bawk. Eng pawh chu lo ni se, Daniela-te ang han hriat loh kha chu thil âwm ang chu a ni lo.

Rome 1:16–32 chhiar la. Engtiang kawngtein nge hêng chângten an târlan zirûrna thupui hi, hê thawnthû chauh ni lo, tûnlai khawvêlah hian kan hmuh ðhin? _____

Daniela 5:13–28 chhiar la. Lal chung a chhiatna lo thlen thuaina tûr chhan eng nge Danielan a sawi?

A dinhmunin ti lo thei lova a siam avângin lal chuan Daniela chu a râwn ta ngêi a; mahse, hreh tak chung a ti angin a lang. Chû chuan amah Daniela chungah âi mahin, a Pathian chung a rilru puthmang âwm chu a târ lang zâwk a.

A lehlamah, lalin lâwmman a pêk tûr chungchâng Daniela chhâna khân a thil ngaih pawimawh leh nungchang chu a sawi hnem hlê thung. Ani kha chuan thuziak awmzia kha a hriat avângin khâ lâwmman khân awmzia vak a nei lo tih a hre ngêi ang a. Tichuan lal dik lohna kawng thum a târ lang ta a ni.

Pakhatna, Belshazzaran Nebukadnezzara chung a thilthleng a hai der lui deuh tlata. Chutiang ni lo se chuan, a pû ang khân sual simin, mahni a inngaitlâwm vê tûr a ni.

Pahnihna, Belshazzaran tempul note uain in nân leh milim fak nân a hmang a. A hmâa kan sawi tâk ang khân, Danielan milim siam nâna hmanraw chi hrang paruk chu a târ lang a.

Pathumna, lal khân ‘amâ nun leh a kawng zawng zawngte a kuta kawltu’ (*Daniela 5:23*, NKJV) Pathian chu a a châwimâwi lo bawk.

Lal sualna a sawi hnûin, Danielan thu ziak chu a hrilh fiah zui a. Aramaic tawnga thiltih sawina tawngkam pathum (a hmasa hi sawi nawn a ni a) chu kan lo zir dâwn ta a ni. A awmze tlângpui kha chu lal leh a mi fingte pawh khân hre vê âwm tak chu an ni: MENE: “chhût,” TEKEL: “bûk,” leh PERES: “tthen.”

Medo-Persian siapai rual Babulon kulh kawngkâah an awm reng tawh sî a, lal leh a mi fingte khân lal tân thil hlimawm loh tak a thleng dâwn a ni ang tia han ngaih that loh âwm tak chu a ni. Thu ziak awmze dik tak Belshazzara hnêna hrilh tûr erawh chuan Daniela chauhin a ti thei a, a awmzia chu: “MENE:

Pathianin i ram chu a **chhût** zo ta a, a tâwp a thlen ta; **TEKEL: bûkin** i awm a i tling ta lo; **PERES:** i ram chu **thenin** a awm a, Media leh Persia hnênah pêk a ni ta,” (*Daniela 5:26–28, NKJV*).

Hlimpui a, thlamuanpui tûr chî a ni hauh lo mai!

Lal chung a hremna chu rang takin a lo thleng nghâl a. Tûna kan chung a rorêna leh hremna a la thlen mai loh avângin engtin nge Pathian rinchhan dân kan zir theih ang? (*Thuhriltu 3:17; 8:11; Matthaia 12:36; Rome 14:12.*)

NINGÂNĪ

February 6

Babulon Tlâwmna

Chhiar tûr: Daniela 5:29–31 bâkah Thupuan 14:8; 16:19; 18:2. Tâwpna-hun Babulon tlûkna tûr kâwk eng thil nge Belshazzara Babulon aţang khân kan zir theih ang?

Fel lo tak ni mah se, Belshazzara khân a sawi angin a ti a. Thu lâwmawm lo tak a dawng chungin, Daniela hrilh fiahnaah chuan a lungâwi a; lâwmman a tiamte pawh zâwlnei hnênah a pe ta ngêi a. Daniela thuchah thutak chu pawmin, Daniela Pathian chu a taka awm a nihzia a pawm ta ni âwmin a lang.

Thil ngaihnaawm tak chu, a hmâa a dawn duh loh âwma lang thilthlâwnpêk chu Danielan a pawm a, a chhan chu khâng lâwmman a hrilh fiahna a tihdanglam theih tâk loh vâng a ni mai thei e. Chû bâkah, lalram kha a tlûk mai tawh dawn avângin chutiang thilpêkte chuan awmzia vak a nei tawh lo bawk a. Chuvâng chuan, hawihhâwm thilah zâwlnei khân lâwmman chu a dawng vê mai a, chuti chungin lalrama mi pawimawh pathumna nih chu dârkâr tlêm te chhûng tân lek a ni tih chu a hre vek tho a ni.

Zâwlnei sawi ang chiah khân, Babulon chu a tlâwm ta ngêi a. A rang viau lehngghâl; lal leh a milianten zû an la in lai ngêi khân, inbeihna pawh awm lovin an tlâwm dêr mai a ni. Chanchin

ziaktu Herodotus sawi dânin, Persian hote khân Eufrates Lui luanna sawn tûrin tuikawng an lai a, lui tui kâm san aţang chuan khawpui an lût ta mai a ni. Chûmi zânah chuan Belshazzara chu tihhlum a ni a. A pa, Nibonidus kha chuan khawpui a lo chhuahtsan hman tawh a, a hnûah lal thar hnênah a inpe ta zâwk a. Tichuan, khatih hun thlenga mihring lalram ropui ber, Babulon, a lû rangkachak chu a tlâwm ta a ni.

“Belshazzara kha Pathian hriatna nei leh A duh zâwng ti tûra remchânna vawi tam tak pêk a ni a. A pû Nebukadnezzara vântlâng zîng aţanga hnawhchhuah a nih pawh a hmû a. Lal chapo tak hnên aţanga a chapo-uânpui ropuina chu a petûin a chhuhsak leh pawh a hmu bawh a. A lalram aţanga lalber hnawhchhuaah a nih a, ramhnuai ransa zînga chêtîr a nih dânte a hmû bawh a. Mahse, Belshazzaran hlimhlawp leh mahni-nawmna ûm a ngainat tlat avângin, a a theihngihl loh tûr zirlai chu zir chhuak lo vin, Nebukadnezzara chung a hremna thlentîrtu sual chu a ti vê zêl a. Khawngaihna avânga remchânna pêkte pawh a bawhbo mai mai a, thutak a hriat theih nâna a bân phâka awm hun thâ chu eng mah lo vin a liamtîr ta sî a ni.”—Ellen G. White, *Bible Echo*, April 25, 1898.

“Thutak kan hriat” theih nâna emchânna kan neih chu engte nge ni? Chû chu eng nge a awmzia? Kan hriat tûl chin thutak chu kan hre vek tawh tih hi eng hunah nge kan sawi theih ang?

ZIRTÂWPŊÍ

February 7

Ngaihtuah Zui Tûr: Hmânlai khawvêl lalte khân ruai ropui theh hi an uâr hlê thîn a. Lalte khân an ropuizia lantîr nâna nawmsip bâwna ruairopui buatsaih kha nuam an ti a. Hê ruairopui theh hi eng ang chiah nge a nih chu kan hre lo nân, Medo-Persian sipaiten Babulon bei tûr an rawn ep lai taka buatsaih a ni tih chu kan hria. Mahse, mihring takin han sawi ta îla, han engto tehchiam chhan tûr a awm lo. Babulon kha kulh nghet taka hung a nih bâkah, kum

tam tak daih tûr eitûr leh châkkhâi chhêk ngah sâ a ni a; khawpui laia Eufrates Lui a luan tlang avângin tui pawh an hnianghnâr tâwk hlê. Chuvângin hmêlmâten khawpui lâk tumin hual mah se, Lal Belshazzara khân ruâi buatsaih tûrin harsatna a nei lo. Hlim taka hmang tûrin thupêk a chhuah a, mû leh mal pawh nei lo khawpin an awm zui ta thuai rêng a. Mihring chapo-uâna leh Lalpâ thiltihtheihna inan lohzia lantîrtu a va ni êm! Daniela hmangin Pathianin, “i nunna leh i kawng zawng zawng a kuta kawltu chu i châwimâwi lo,” (*Daniela 5:23*, NKJV)tiin a hrilh ta a ni.

”Hnamte chanchin hian kan hnênah vawiinah te ngei pawh hian thu an la sawi reng a. Pathianin a thil ruahman ropui takah hnam tin leh mi tin tân hmun a ruat vek a. Vawiinah hian Pathian, thil tidik lo ngai lova chuan, tehfungin hnamte leh mi malte hi a teh reng a, an awm hlen dân tûr chu anmahni duhthlannaah a ingngat a, Pathianin a thil tum tihlawhtling tûrin engkim chungah ro a rêl mêk bawk.”—Ellen G. White, *Zâwlneite leh Lalte*, p. 452.

Sawi Ho Tûrte:

- ❶ In class-ah, Sunday zirlaia ‘kan khawtlâng nun hian Pathian Thûa thutak zah loh’ chungchânga zawhna in chhâna kha sawi ho ula. Engtiang kawngte nge ni a, engtin nge chutiang chu kohhran leh mimal tak pawha kan tih tâk ang?
- ❷ Chhandamna hi eng nge kan hriat tih ni lo vin, kan thil hriat chu engtin nge kan chhân lêt tihah a innghat zâwk a ni tih eng nge hê thawnthû hian min zirtûr? (*Daniela 5:22*.)
- ❸ Daniela 5:23 chhiar la. Hê chângah hian eng thlarau lam thupui pawimawh takte nge kan hmuh theih? Entîr nân, Pathian chungah hel rilru put tlat thû-ah eng vaulâwkna thû nge min pêk? Emaw, hê châng hian Pathian chu Siamtu mai ni lo vin, kan nun min Chelh zui zêltu a nih chungchâng eng nge min zirtûr?
- ❹ A thu awmzia hre lo chung pawhin, Belshazzara khân a hlâu hlê mai a (*Daniela 5:6*). Hei hian mahni-inthiam lohna neia nun chungchâng eng nge min hrilh?